

SPOLEČNOST: Romská otázka je tikající bomba

7.2.2017

Romové a lidskoprávní aktivisté okolo nich zažívají zlaté časy – pozornost veřejnosti je soustředěna na tzv. imigrační krizi a na muslimy obecně, takže neintegrace našich romských spoluobčanů do společnosti si nikdo nevšímá. Zemi se ekonomicky daří, a tak stát bez reptání, ale také bez jakékoliv koncepce vyplácí tučné dávky, aby byl klid - to ostatně dělá kontinuálně od sametového převratu. Běžný občan má pocit, že se na problematice pracuje, vše se postupně zlepšuje. a tak vlastně o nic nejde. Sociální problémy přece umíme vyřešit! Pravdou je ovšem úplný opak.

Etnický Evropan má za sebou tisíciletí usdelého života a každodenní tvrdá práce je součástí jeho genetické výbavy (nebo kultury, jak je libo), je to ctnost vedoucí k stabilnímu životu a úspěchu. Romové mají za sebou zcela jinou zkušenost, která se jim otiskla do kultury. Jako nerespektovaná menšina bez materiálního i profesního zázemí museli nějak přežít a z toho také vyplývá zcela nesentimentální vztah k majetku etnických Evropanů, jakož i k nim samotným, jak dokládá i původní romská slovesnost. Ve filozofii udržení života pravidelná práce prostě není.

Můžeme to dobře dokumentovat v rámci celé Evropy. Dle pravděpodobně správných informací neexistuje stát, kde by většina praceschopných Romů měla pravidelné zaměstnání a platila daně, a to ani v zemích, jako je Španělsko, kde žijí po staletí vcelku nerušeně. (Pozor! Za integraci nelze vydávat – což je dnes ovšem běžné - stav, kdy rodina je slušná, posílá děti do školy, ale žije ze sociálních dávek.) Pro srovnání - viz v Evropě postavení dalších menšin z jiného kulturního okruhu, historicky Židů a dnes Vietnamců, kdy tyto národy měly a mají zcela odlišné příběhy. Ale zůstaňme na domácí scéně: Romská praceschopná menšina z 85 až 95 % nepracuje, resp. neodvádí státu daně a naopak pobírá sociální dávky. V zemi přitom pracuje téměř půl milionu zahraničních dělníků.

Ztracená budoucnost

Romské děti mívají ve škole mnohem vyšší absenci než neromské, přičemž jsou pak viděny v plném zdraví na ulici. Jelikož je vše od rodičů řádně omluveno, získávají pak tito žáci jasný postoj ke vzdělávání a k povinnostem a těžko mohou vystudovat nepovinnou školu. Nemají to ani v úmyslu, což víceméně otevřeně přiznávají. Do učiliště nebo na střední školu (často je možno i bez přijímacích zkoušek) jich cca 90 % vůbec nenastoupí! Rychle přivyknou životu bez povinností a je lhostejno, zda se jedná o absolventy běžných ZŠ nebo ZŠ praktických.

Ano, děsme se – dnešní patnáctileté děti nebudou s velkou pravděpodobností nikdy soustavně pracovat! To je otřesná skutečnost, kterou se nikdo nezabývá, tím více se však mluví o zástupném problému, kterým je zařazování romských žáků do praktických škol (proto také bylo zavedeno tzv. inkluzivní vzdělávání) a který, jak vidno, je značně irelevantní. Přitom souvislost mezi vzděláním a profesním uplatněním je motto školní výchovy k povolání. Podezírat rodiče, že toto nechápu, je už pochybování o jejich svéprávnosti.

Nepříjemný závěr

Vyplyvá z toho jeden závěr, který je v současném ovzduší liberalismu a politické korektnosti pořád obtížně přijatelný: **Romský problém nemá kořeny sociální, ale kulturní.** Sociální příčiny se odstraní poměrně snadno, kulturní však velmi, velmi nesnadno. Co nepodmíněná ekonomická pomoc od státu v prvním případě vyřeší, to v druhém případě naopak jen zhorší, neboť minoritě potvrzuje správnost pragmatického přístupu k dárcovské majoritě.

Vzniká zajímavá otázka: Má ekonomicky výkonná většina na ekonomicky nesoběstačnou menšinu vyvíjet nátlak na změnu pracovních návyků, tedy cíleně měnit kulturní chování? Učitel v 9. ročníku s romskými žáky se s tímto problémem setkává denně. Má je přesvědčovat, že správný je model života majority – vzdělání, tvrdá práce, finanční ohodnocení = úspěch a štěstí? Romští žáci vědí, že tomu tak není. Je mnohem jednodušší pořídit si početnou rodinu a být dobře živ z dávek, porodného, příležitostných brigád v šedé ekonomice a případně i z drobné kriminality, netrápit se pravidelným vstáváním do práce a příjemně trávit nekonečné množství času uprostřed rodiny a přátel. (Je to vlastně velmi moudrý způsob uvažování, pomíneme-li skutečnost, že životy z nebe nepadá.) Jakými pravdivými slovy je má učitel přesvědčovat? Že mají trávit dlouhé dny v zaměstnání, chodit brzy spát a zčásti se vytrhnout ze společenství vlastních lidí?

Světlo v tunelu v nedohlednu

Všechny polistopadové vlády včetně té současné předvedly dokonalou ignoranci problému – a zatím je jistota, že tomu tak bude i nadále. Zbavili se odpovědnosti tím, že náprava byla svěřena za nemalé peníze pracovníkům podivných agentur a zmateným nadšencům z neziskových organizací, nezalým základních problémů, zato však s dobrým srdcem a bizarními nápady.

Také se vsadilo na malé „dárečky“ (zřizování společenských center, děti zdarma do školky) a malý „bičik“ (posílené policejní hlídky). Problém se zaplnil mlhou neurčitých pojmů typu „sociálně znevýhodněný“, „sociálně vyloučená lokalita“ (to jistě nelze zlehčovat, ale mívá se tím jádro věci, vždyť motivovaný žák úspěšně zvládne ZŠ bez domácí přípravy jen za pomoci učitelů), „rasová diskriminace v zaměstnání“ (jak dlouho by prosperoval zaměstnavatel, preferující cokoliv jiného než je odvedená práce?)

Vsadilo se také na „převýchovu“ „rasistické“ majoritní společnosti – ta ovšem většinou dobře ví, že jablko sváru je v ekonomice (kdy poměrně početná menšina je závislá na sociálních dávkách a výdělečná většina již odmítá vnucovanou solidaritu se zdravými lidmi), nikoliv v rasismu českého národa. Je pravda, že v každé tržní společnosti je určité procento neúspěšných nebo práci odmítajících občanů, není však možné, aby se takto nechalo žít téměř celé etnikum.

A co dál?

Stoprocentní nebo dokonce jednoduché řešení samozřejmě neexistuje. Lze však začít tím, že se nastaví jinak materiální podmínky, od kterých se odvíjí lidské uvažování. Především je nutné zamezit tomu, aby sociální dávky končily v hracích automatech, tabáku a alkoholu, a je nutno opustit alibistický názor, že „každý člověk ví nejlépe, jak se svými penězi naložit“. Sociální dávky je třeba přesně adresovat, např. rozdělit na nárokové, vyplácené zčásti v potravinách, nájemném apod., a nenárokové, uhrazující obědy ve školní jídelně (stravování romských dětí – další otřesná kapitola), jízdné do školy, školní výlety a poznávací akce, školní potřeby, školné na ZUŠ.

Bylo by také možné prosadit školní docházku do osmnácti let, aby se zvýšila kvalifikovanost a zamezilo ztrátě pracovních návyků v tomto věku. Bylo by také možné pomoci za jasných podmínek a přesně definované spoluúčasti získat zaměstnání (třeba na nižší úvazek, s týdenní výplatou aj.) a na práci vázané bydlení (určitě mezi Romy, ovšem pracujícími, aby bylo možné vymanit se z pasti pevných příbuzenských vztahů - kdo si vydělá, musí půjčovat, ubytovávat další příbuzné apod.). Zapojit romské elity v přesně postavené přesvědčovací kampani za vzdělání. Účinný program změny by se dal za účasti odborníků z různých oborů dobře vypracovat a část romské společnosti by ho akceptovala.

Ovšem - chce vůbec romská komunita ve své většině přijmout hodnoty západní civilizace včetně soustavné práce, materiální zajištěnosti, ale také zodpovědnosti a tím i určité ujařmenosti? A pouze tak být sebevědomou a respektovanou složkou našeho národa? Jestliže ne, problém je neřešitelný a bomba jednou vybuchne. Dnes je Romů 300 – 400 tisíc a tvoří naprostou většinu našich nezaměstnaných. Jsou zpravidla bez pracovních návyků, zato s velkou porodností. Jak dlouho bude možné jejich nataženou ruku naplňovat? Odvrhněme ono pokrytectví politické korektnosti a začněme konečně tento obrovský problém řešit!

A ještě: Omlouvám se Romům, kterých se výše zmíněné údaje netýkají. Ti vědí své a jsou z toho sami dost nešťastní.

Autor je speciální pedagog

Miloslav Pešta